

Mottagare
Regionstyrelsen

Remiss. Regional inriktning för Gotlands totalförsvar 2026–2030

Förslag till beslut

- Informationen tas emot.
- Regionstyrelsen ger regionstyrelsens presidium i uppdrag att ta ställning till förslaget *Regional inriktning för Gotlands totalförsvar 2026–2030* med de synpunkter som föreslås och skickar det som remissvar till Länsstyrelsen.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gotlands län har, i samverkan med Region Gotland, Gotlands regemente och Polisområde Gotland, tagit fram ett förslag på Regional inriktning för Gotlands totalförsvar 2026–2030. Region Gotland har medverkat i länets arbete genom Chefsforum för totalförsvar och i Beredskapssamordningen.

Dokumentet syftar till att skapa en sammanhållen, länsgemensam, grund för planering och samordning av totalförsvar och krisberedskap på Gotland, i linje med de nationella inriktningarna i försvarsbeslutet 2025–2030.

Inriktningen gäller från att den är beslutad av Länsstyrelsen i mitten av april 2026 till och med utgången av 2030 och ska kompletteras med årliga arbetsplaner. Inriktningen syftar till att stärka länets samlade förmåga inom totalförsvaret på Gotland och utgör ett strategiskt ramverk som ska fungera som vägledning för planering, prioritering och samordning mellan aktörerna.

Region Gotland är en av de centrala aktörerna och förväntas delta i genomförandet inom samtliga fyra målområden:

- Civilt stöd till det militära försvaret – Förmåga att samordna ett effektivt stöd till Försvarsmakten och Natos kollektiva försvar, inklusive logistik och värdlandsstöd (VLS).
- Ledning och samverkan – Förmåga till effektiv ledning, delad lägesbild och samordnat beslutsfattande i kris och krig.
- Samhällets funktionalitet – Förmåga att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter och försörjningsberedskap vid långvariga störningar.
- Skydd av civilbefolkningen och civilbefolkningens motståndskraft –

Förmåga att skydda befolkningen och upprätthålla försvarsvilja och motståndskraft.

Den föreslagna regionala inriktningen överensstämmer med Region Gotlands mål och prioriteringar, så som koncerngemensamma målet om två veckors uthållighet och regionfullmäktiges prioriterade område samverkan och planering av beredskapsarbetet. Region Gotland ser dock behov av tillägg och förtydliganden, exempelvis inom vissa målområden och att genomförandet förutsätter statlig finansiering.

Ärendebeskrivning

Nationell styrning

Riksdagen och regeringen har i försvarsbeslutet 2025–2030 fastställt en ny nationell inriktning för totalförsvaret. Myndigheten för civilt försvar, MSB (nuvarande Myndigheten för civilt försvar, MCF) och Försvarsmakten har gemensamt tagit fram planeringsstödet *”Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030”*, vilket utgör grunden för planering på alla nivåer. I utgångspunkterna understryks vikten av att totalförsvaret ska kunna fungera under minst tre månader vid ett omfattande krig i Europa, vilket ger uthållighet och möjlighet för samhället att ställa om till krigstida förhållanden. Civila verksamheter ska inom ramen för de tre månaderna ha förmågan att klara minst två veckor med egna resurser.

Gotlands särskilda förutsättningar

Gotlands geografiska läge – mitt i Östersjön – innebär en strategisk betydelse för Sverige och Nato. Ö-läget medför att externt stöd från fastlandet inte kan förutsättas på samma sätt som i övriga delar av landet. Detta ställer särskilda krav på att öns aktörer planerar och samverkar utifrån en gemensam grund och med hög grad av självförsörjning och uthållighet.

Inriktningens syfte och innehåll

Den regionala inriktningen omsätter nationella mål och planeringsförutsättningar i ett regionalt sammanhang och anger gemensamma målbilder för perioden 2026–2030. Inriktningen ersätter inte enskilda aktörers egna planer, utan utgör ett övergripande strategiskt dokument för att skapa förutsättningar för aktörgemensam samordning och prioritering.

Inriktningen utgår från fyra dimensionerande typsituationer som bedömts som särskilt relevanta för Gotland: hybrida hot, värdlandsstöd, anfall mot Gotland samt fjärrangrepp.

Nedan beskrivs de fyra målområden.

Civilt stöd till det militära försvaret – Förmåga att samordna ett effektivt stöd till Försvarsmakten och Natos kollektiva försvar, inklusive logistik och värdlandsstöd (VLS).

Det civila försvaret på Gotland ska kunna ge ett samlat, koordinerat och uthålligt stöd till Försvarsmakten och Natos kollektiva försvar. Detta innebär en robust infrastruktur och att samhällsviktiga aktörer snabbt kan ställa om, prioritera resurser och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner som stödjer den militära verksamheten vid höjd beredskap och vid väpnat angrepp. Nyckelförmågor i länet för detta målområde är logistiskstöd för värdlandsstöd och transport samt en väl utvecklad samverkan och ledningsförmåga för totalförsvarsledning.

Ledning och samverkan – Förmåga till effektiv ledning, delad lägesbild och samordnat beslutsfattande i kris och krig

Det civila försvaret ska ha förmåga att upprätthålla en välfungerande och förtroendefull samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv och frivilliga resurser. Genom delade lägesbilder, tydliga kontaktvägar och gemensamma prioriteringar ska aktörer i Gotlands län snabbt kunna skapa en samlad inriktning vid samhällsstörningar i kris och krig. Arbetet ska utgå från MCFs *Gemensamma grunder – ramverk för samverkan och ledning*. Nyckelförmågor i länet för detta målområde är samverkan och ledningsförmåga, beslutsförmåga genom rutiner och underlag för prioritering, lägesbildsförmåga och informationsdelning, förståelse för andra aktörers informationsbehov samt förmåga att hantera parallella och komplexa samhällsstörningar.

Samhällets funktionalitet – Förmåga att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter och försörjningsberedskap vid långvariga störningar.

Gotlands ska kunna upprätthålla sin funktionalitet vid långvariga störningar. Detta kräver uthållighet i samhällsviktiga verksamheter (SVV) i minst två veckor med egen resurs. För att ha uthållighet i minst 3 månader krävs en väl utvecklad försörjningsberedskap med redundans i kritiska flöden inom bland annat transporter, energi, kommunikationer livsmedelsförsörjning, och hälso- och sjukvård. Samhället ska fortsätta kunna fungera trots stora påfrestningar. Nyckelförmågor i länet för detta målområde är kontinuitetsförmåga i samhällsviktig verksamhet i minst 2 veckor, försörjningsberedskap genom redundans och lagerhållning, gemensam syn på resurshantering och prioriteringar samt omställningsplaner för långvariga påfrestningar.

Skydd av civilbefolkningen och civilbefolkningens motståndskraft – Förmåga att skydda befolkningen och upprätthålla försvarsvilja och motståndskraft

Det civila försvaret ska kunna skydda befolkningen genom ett sammanhållet system av skyddsåtgärder som inkluderar varning och information, fysiskt skydd samt utrymning och inrymning. En central del är att stärka och vidmakthålla försvarsviljan och civilsamhällets motståndskraft, så att befolkningen kan agera tryggt och uthålligt även under svåra omständigheter. Nyckelförmågor i länet för detta målområde är skyddsåtgärder (varning, skydd, utrymning), krisinformation och kommunikation med allmänheter, samt försvarsvilja och motståndskraft hos befolkningen.

Ekonomiska konsekvenser

Inriktningen i sig medför inga direkta kostnader, men genomförandet av identifierade åtgärder (aktiviteter i årsarbetsplanerna) kan innebära kostnader. Genomförandet av åtgärderna förutsätter att Region Gotland får den förväntade statliga finansieringen inom krisberedskap och civilt försvar.

Juridiska och säkerhetsmässiga överväganden

Arbetet med inriktningen omfattar hantering av känslig information. Region Gotland ska säkerställa att säkerhetsskyddsavtal eller säkerhetsskyddsöverenskommelser upprättas med berörda aktörer i enlighet med säkerhetsskyddslagen (2018:585), 4 kap. 1 §. Varje aktör ansvarar för att egna rutiner för informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet är ändamålsenliga.

Uppföljning

Inriktningen följs upp i länets samverkansforum för totalförsvar genom:

- Årliga årsarbetsplaner som konkretiserar aktiviteter och ansvarsfördelning.
- Löpande uppföljning i samverkansforumet Beredskapssamordning och Chefsforum för totalförsvar.
- Länsstyrelsens årliga sammanställning och analys per målområde, som utgör underlag för länets risk- och sårbarhetsanalys samt kommande arbetsplaner.

Bedömning

Region Gotland anser att förslaget till "*Regional inriktning för Gotlands totalförsvar 2026–2030*" är ett bra och välformulerat dokument för att omsätta de nationella målen och planeringsförutsättningarna i ett regionalt sammanhang. Vidare gör Region Gotland bedömningen att förslaget är i linje med Region Gotlands mål och prioriteringar inom beredskapsområdet.

Med Gotlands ö-läge, kombinerat med dess specifika sårbarheter och militärstrategiska betydelse är det av särskild vikt att det aktörgemensamma arbetet på Gotland har en tydlig och gemensam inriktning över tid.

Region Gotland ser emellertid behov av några tillägg och förtydliganden enligt nedan.

- Det behöver förtydligas att de fyra målområdena, med prioriterade mål inklusive tidplan, är en önskad ambition. Det innebär också att dessa kan komma att behöva justeras om genomförandet tar mer tid än förväntat eller vid andra omständigheter (exempelvis ändring av nationella regelverk, nya uppdrag eller ändrad eller utebliven finansiering). Till skillnad från de övriga aktörerna som ingår i länets samverkansforum inväntar Region Gotland fortfarande, som andra kommuner och regioner, på liknande ökning av finansiering till förmågehöjande åtgärder som har skett till statliga myndigheter. I

dagsläget saknar Gotland kostnadstäckning för en stor del av genomförandet.

- Det behöver förtydligas att kritiska beroenden så som teknisk och fysisk infrastruktur såväl som att upprätthålla hälso- och sjukvården och andra viktiga samhällsfunktioner är centrala delar i Gotlands totalförsvarsarbete. En helhetssyn behöver finnas när det gäller hälso- och sjukvården, vid stöd till försvaret behöver även förmågan att upprätthålla den civila sjukvården beaktas.
- Det behöver förtydligas att det för Region Gotlands del, avseende prioriterade mål för målområde 3 - Samhällets funktionalitet, i första hand är två veckors uthållighet som genomförandet kommer att fokusera på under tidsperioden 2026-2030.
- Ett förtydligande om utrymning behövs avseende prioriterade mål för målområde - 4 Skydd av civilbefolkningens och civilbefolkningens motståndskraft, att det som framkommer i det pågående projektet Storskalig utrymning, inklusive kommande övning 2026, används som utgångspunkt för länets fortsatta arbete med utrymning. Vidare behöver även hänsyn tas till kommande lagstiftning (Ett starkare skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap, Prop. 2025/26:142).
- Region Gotland anser att i målområdet 4 behöver vikten av samverkan med näringslivet läggas till och även samverkan mellan beredskap och andra närliggande områden såsom regional utveckling samt kultur och fritid. Privat-offentlig samverkan är central del i totalförsvaret. Likaså är ett levande Gotland en förutsättning för motståndskraft och försvarsvilja.
- Ett förtydligande behövs avseende Länsstyrelsens stödjande roll till Region Gotland för genomförande av åtgärderna, i enlighet med förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap samt överenskommelse om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar mellan MSB (nuvarande MCF) och SKR.
- Region Gotland ser en risk med dubbel uppföljning som då sker på bekostnad av förmågehöjande aktiviteter. Region Gotland rapporterar redan årligen till Länsstyrelsen för vilken förmåga regionen har samt genomförda och planerade åtgärder. Region Gotland ser behov av att förtydliga att uppföljningen för framför allt årsarbetsplanerna, men även i andra delar av uppföljningen där så är möjligt, sker i samband och med liknande metod som den statliga rapporteringen som sker enligt gällande lagstiftning för kommuner och regioner inom krisberedskap och civilt försvar.

Beslutsunderlag

Remiss. Regional inriktning för Gotlands totalförsvar 2026–2030 (utkastversion)

Bilaga. Utvecklingstrappport och indikatorer (utkastversion)

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-03-26

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Lisa Nordahl
Säkerhetsdirektör

Skickas till
Länsstyrelsen